

# NORGES BANKS UTLÅNSUNDERSØKELSE

**Økt etterspørsel etter fastrentelån fra  
husholdningene**

3. KVARTAL 2018  
PUBLISERT: 18.10.2018

UNDERSØKELSEN ER GJENNOMFØRT I PERIODEN  
24. SEPTEMBER – 11. OKTOBER 2018



NORGES BANK

Norges Banks kvartalsvise utlånsundersøkelse er en kvalitativ spørreundersøkelse om bankenes kredittpraksis og hvordan de vurderer etterspørsel etter lån. De ti største bankene i det norske lånemarkedet deltar i undersøkelsen: DNB, Nordea, Danske Bank, Handelsbanken, Sparebank 1 SR-bank, Sparebank 1 Østlandet, Sparebank 1 SMN, Sparebank 1 Nord-Norge, Sparebanken Vest og Sparebanken Sør. Undersøkelsen ble første gang gjennomført etter 4. kvartal 2007.

Spørsmålene skiller mellom lån til husholdninger og lån til ikke-finansielle foretak. Bankene blir bedt om å angi endringer i låneetterspørsel, kredittpraksis og betingelser fra det nest siste kvartalet til det kvartalet som nettopp er avsluttet. De blir også bedt om å sammenligne utviklingen i kvartalet som nettopp er avsluttet med forventningene til kommende kvartal. Spørsmålene besvares ved å krysse av på en skala med fem alternativer: økt mye, økt noe, ingen endring, falt noe, falt mye. I figurene i undersøkelsen er svaralternativene konvertert til en tallskala som går fra +2 til -2. Dersom alle bankene i utvalget har svart at etterspørselen har økt noe, blir verdien i figuren 1. Dersom alle svarer at etterspørselen har økt mye, blir verdien 2. Svarene er aggregert og vektet slik at de gjenspeiler størrelsen på bankenes gjennomsnittlige utlånsvolum de siste par årene.

Fra og med 3. kvartal 2016 er det gjort enkelte endringer i spørsmålene i utlånsundersøkelsen og måten resultatene rapporteres. Endringene er små og har ikke resultert i brudd i tallseriene. Norges Bank Staff Memo 17/2016, [«Bankenes etterspørsel og kredittpraksis siden 2008: Resultater fra Norges Banks utlånsundersøkelse»](#), gjør rede for erfaringer med utlånsundersøkelsen.

## Norges Banks utlånsundersøkelse 3. kvartal 2018

Låneetterspørselen fra både husholdninger og ikke-finansielle foretak var om lag uendret i 3. kvartal. Husholdningenes etterspørsel etter fastrentelån økte og ventes å øke noe i 4. kvartal. Bankene rapporterte om lite endret kredittpraksis overfor husholdninger og foretak og venter å holde kredittpraksisen uendret i 4. kvartal. Utlånsmarginene på lån til husholdninger falt som følge av økte finansieringskostnader. Bankene rapporterte om at utlånsrenter på lån til både husholdninger og foretak vil øke noe i 4. kvartal, som følge av hevingen av styringsrenten i september.

### Utlån til husholdninger

Husholdningenes samlede etterspørsel etter boliglån var uendret i 3. kvartal og ventes å være uendret i 4. kvartal, se figur 1. Etterspørselen etter fastrentelån økte. Det var ikke ventet i 2. kvartal. Etterspørselen etter fastrentelån ventes å øke noe videre i 4. kvartal.

Bankene rapporterte om lite endret kredittpraksis overfor husholdningene i 3. kvartal og venter ingen endringer i 4. kvartal, se figur 2 og 4. Det var ikke vesentlige endringer i enkeltfaktorene som påvirker kredittpraksisen, og lånebetingelsene var lite endret, se figur 5 til 8.

Bankene meldte om noe reduserte utlånsmarginer drevet av økning i finansieringskostnadene sammen med om lag uendret rentenivå i 3. kvartal, se figur 9 og 10. Bankene rapporterte om at utlånsrenten vil øke noe i 4. kvartal. Økningene i boliglånsrentene som ble varslet av bankene etter hevingen av styringsrenten, vil tre i full kraft i 4. kvartal. Bankene venter at finansieringskostnadene øker noe og at utlånsmarginen vil være om lag uendret i 4. kvartal.

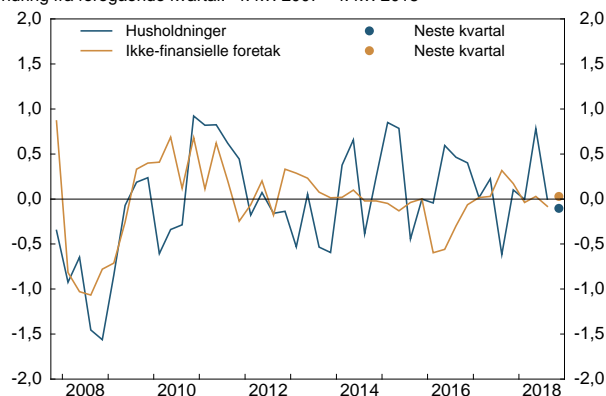
### Utlån til ikke-finansielle foretak

Etterspørselen etter lån fra ikke-finansielle foretak var om lag uendret i 3. kvartal og det ventes ingen endringer i 4. kvartal, se figur 1 og 11.

Bankes kredittpraksis overfor foretakene var om lag uendret i 3. kvartal, se figur 2 og 12. Det var ingen endringer i enkeltfaktorene som påvirker kredittpraksisen, og lånebetingelsene var om lag uendret, se figur 13 til 16.

Bankene rapporterte om uendrede utlånsmarginer i 3. kvartal, se figur 17 og 18. Det var lite endringer i utlånsrenten og finansieringskostnadene. De meldte om litt sterkere konkurranse i 3. kvartal. Bankene rapporterte om at utlånsrenten vil øke noe i 4. kvartal. Bankene venter noe økning i finansieringskostnadene og at utlånsmarginen vil falle litt.

Figur 1 Etterspørsel etter lån fra husholdninger<sup>1</sup> og ikke-finansielle foretak<sup>2</sup>. Endring fra foregående kvartal.<sup>3</sup> 4. kv. 2007 - 4. kv. 2018



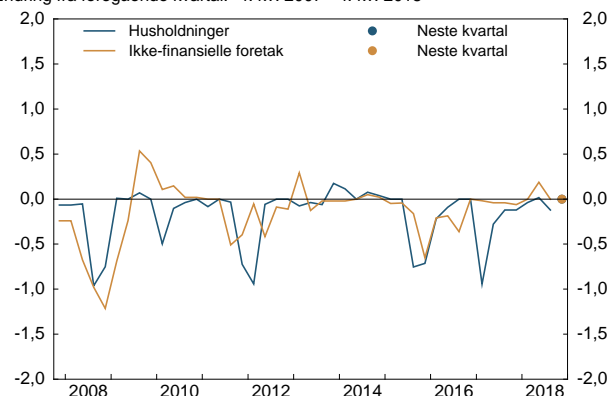
<sup>1</sup> Lån med pant i bolig

<sup>2</sup> Samlede lån til ikke-finansielle foretak

<sup>3</sup> 2/1 = Øker mye/noe, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Faller noe/mye

Kilde: Norges Bank

Figur 2 Kredittpraksis overfor husholdninger<sup>1</sup> og ikke-finansielle foretak<sup>2</sup>. Endring fra foregående kvartal.<sup>3</sup> 4. kv. 2007 - 4. kv. 2018



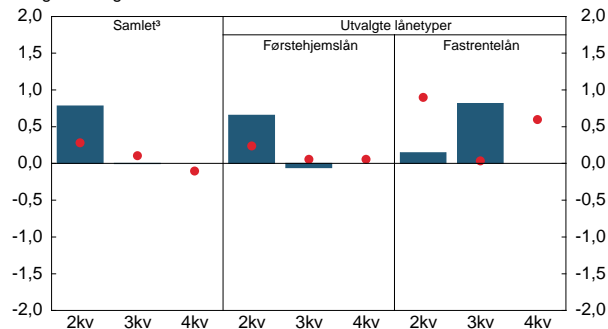
<sup>1</sup> Lån med pant i bolig

<sup>2</sup> Samlede lån til ikke-finansielle foretak

<sup>3</sup> 2/1 = Mye/noe lettere å få lån, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Strammet til noe/mye

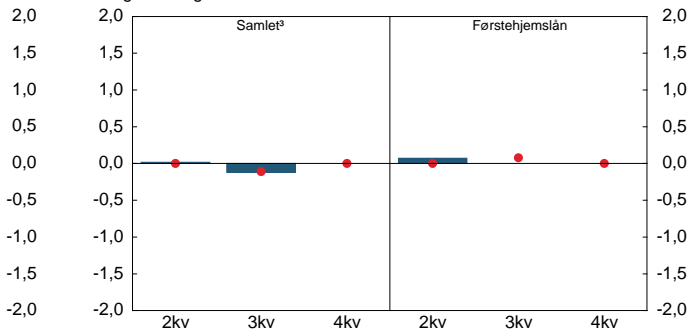
Kilde: Norges Bank

Figur 3 Husholdningenes etterspørsel etter lån med pant i bolig.<sup>1</sup>  
Endring fra foregående kvartal.<sup>2</sup> 2. kv. 2018 - 4. kv. 2018



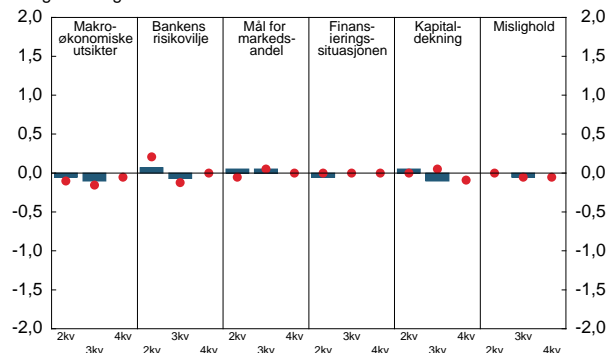
<sup>1</sup> Blå søyler viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.  
Røde punkter viser forventet utvikling, rapportert foregående kvartal  
<sup>2</sup> 2/1 = Øker mye/noe, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Faller noe/mye  
<sup>3</sup> Samlet etterspørsel er summen av etterspørsel etter førstehjemslån, fastrentelån og alle andre lån med pant i bolig (som utgjør hovedvekten)  
Kilde: Norges Bank

Figur 4 Kredittpraksis overfor husholdninger.<sup>1</sup>  
Endring fra foregående kvartal.<sup>2</sup> 2. kv. 2018 - 4. kv. 2018



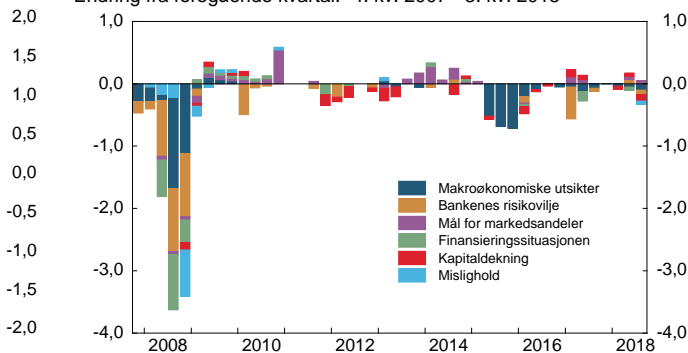
<sup>1</sup> Blå søyler viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.  
Røde punkter viser forventet utvikling, rapportert foregående kvartal  
<sup>2</sup> 2/1 = Mye/noe lettere å få lån, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Strammet til noe/my  
<sup>3</sup> Samlet kredittpraksis er kredittpraksis for førstehjemslån og alle andre lån med pant i bolig (som utgjør hovedvekten)  
Kilde: Norges Bank

Figur 5 Faktorer som påvirker kredittpraksisen overfor husholdninger.<sup>1</sup>  
Endring fra foregående kvartal.<sup>2</sup> 2. kv. 2018 - 4. kv. 2018



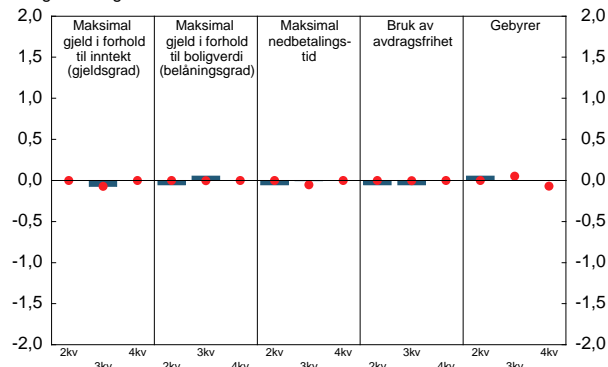
<sup>1</sup> Blå søyler viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.  
Røde punkter viser forventet utvikling, rapportert foregående kvartal  
<sup>2</sup> 2/1 = Betydelig/Noe lettere å få lån, 0 = Ingen endring, -1/-2 = Noe/Betydelig innstramning  
Kilde: Norges Bank

Figur 6 Faktorer som påvirker kredittpraksisen overfor husholdninger.<sup>1</sup>  
Endring fra foregående kvartal.<sup>2</sup> 4. kv. 2007 - 3. kv. 2018



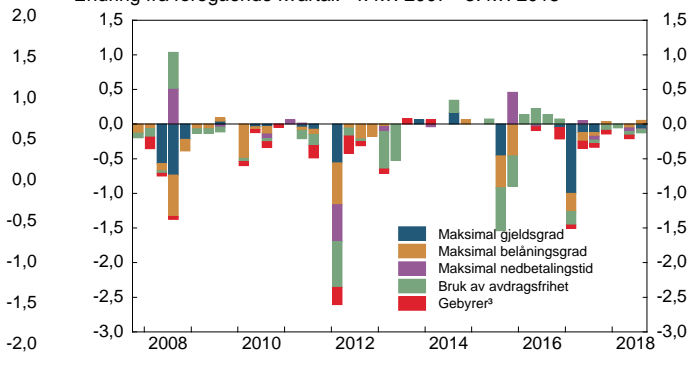
<sup>1</sup> Alle faktorene bankene har oppgitt er summert.  
Dersom alle bankene svarer "økt mye" på alle faktorene blir samlet verdi 12.  
<sup>2</sup> 2/1 = Betydelig/Noe lettere å få lån, 0 = Ingen endring, -1/-2 = Noe/Betydelig innstramning  
Kilde: Norges Bank

Figur 7 Lånebetingelser overfor husholdninger.<sup>1</sup>  
Endring fra foregående kvartal.<sup>2</sup> 2. kv. 2018 - 4. kv. 2018



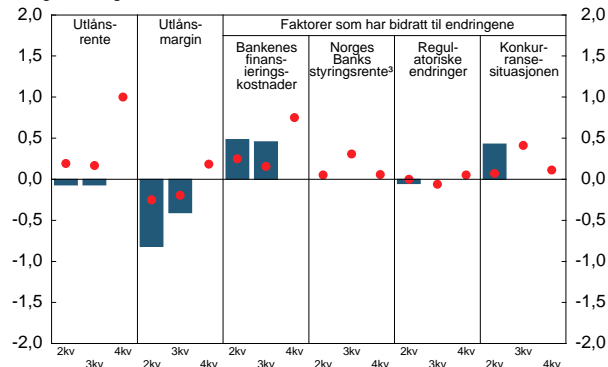
<sup>1</sup> Blå søyler viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.  
Røde punkter viser forventet utvikling, rapportert foregående kvartal  
<sup>2</sup> 2/1 = Øker mye/noe, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Faller noe/mye  
Kilde: Norges Bank

Figur 8 Lånebetingelser overfor husholdninger.<sup>1</sup>  
Endring fra foregående kvartal.<sup>2</sup> 4. kv. 2007 - 3. kv. 2018



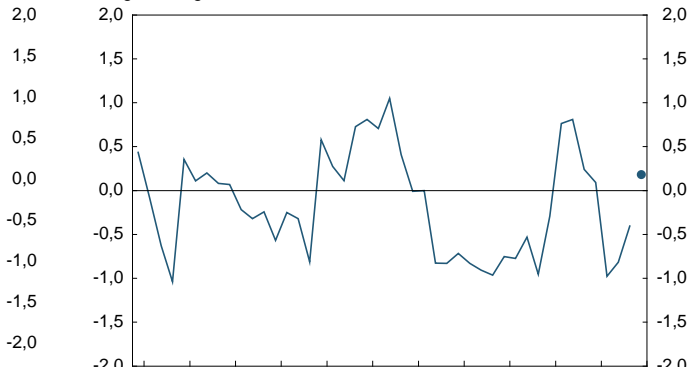
<sup>1</sup> Alle faktorene bankene har oppgitt er summert.  
Dersom alle bankene svarer "økt mye" på alle faktorene blir samlet verdi 10.  
<sup>2</sup> 2/1 = Øker mye/noe, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Faller noe/mye  
<sup>3</sup> Gebyrer er negativisert fordi økte gebyrer gjør det vanskeligere å få lån  
Kilde: Norges Bank

Figur 9 Utlånsrente og utlånsmargin.<sup>1</sup> Lån til husholdninger.  
Endring fra foregående kvartal.<sup>2</sup> 2. kv. 2018 - 4. kv. 2018



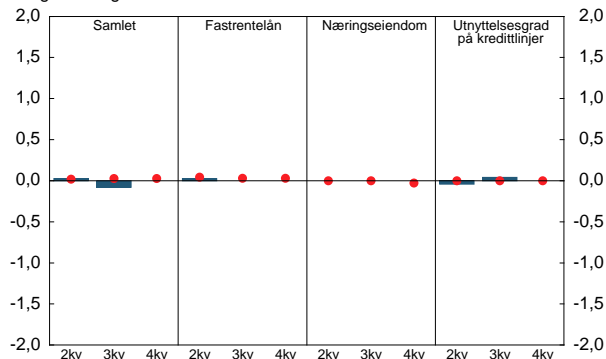
<sup>1</sup> Blå søyler viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.  
Røde punkter viser forventet utvikling, rapportert foregående kvartal  
<sup>2</sup> 2/1 = Øker mye/noe, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Faller noe/mye  
<sup>3</sup> Bankene svarer kun på forventet utvikling neste kvartal  
Kilde: Norges Bank

Figur 10 Utlånsmargin på samlede lån med pant i bolig til husholdninger.<sup>1</sup>  
Endring fra foregående kvartal.<sup>2</sup> 4. kv. 2007 - 4. kv. 2018



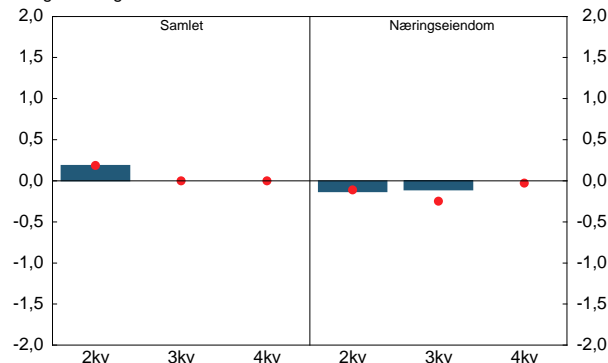
<sup>1</sup> Blå linje viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.  
Blått punkt viser forventet utvikling neste kvartal  
<sup>2</sup> 2/1 = Øker mye/noe, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Faller noe/mye  
Kilde: Norges Bank

Figur 11 Etterspørsel etter lån fra ikke-finansielle foretak.<sup>1</sup>  
Endring fra foregående kvartal.<sup>2</sup> 2. kv. 2018 - 4. kv. 2018



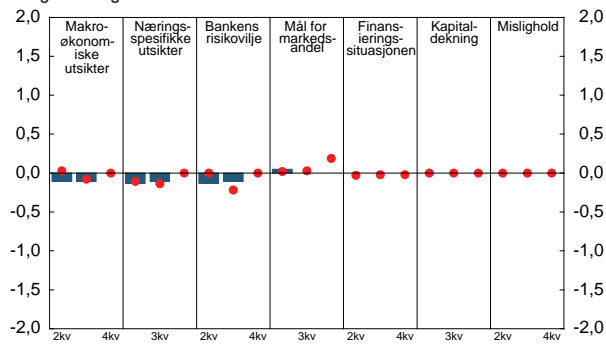
<sup>1</sup> Blå søyler viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.  
Røde punkter viser forventet utvikling, rapportert foregående kvartal  
<sup>2</sup> 2/1 = Øker mye/noe, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Faller noe/mye  
Kilde: Norges Bank

Figur 12 Kredittpølse overfor ikke-finansielle foretak.<sup>1</sup>  
Endring fra foregående kvartal.<sup>2</sup> 2. kv. 2018 - 4. kv. 2018



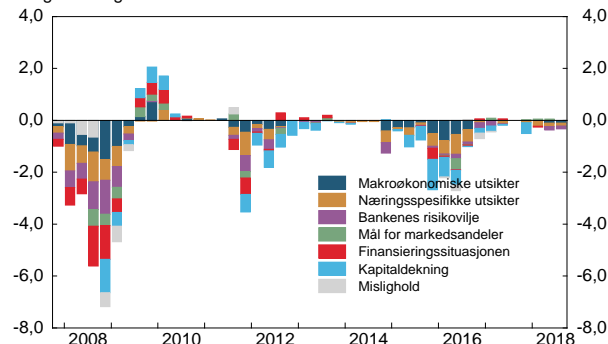
<sup>1</sup> Blå søyler viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.  
Røde punkter viser forventet utvikling, rapportert foregående kvartal  
<sup>2</sup> 2/1 = Mye/noe lettere å få lån, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Strammet til noe/mye  
Kilde: Norges Bank

Figur 13 Faktorer som påvirker kredittpølsen overfor ikke-finansielle foretak.  
Endring fra foregående kvartal.<sup>2</sup> 2. kv. 2018 - 4. kv. 2018



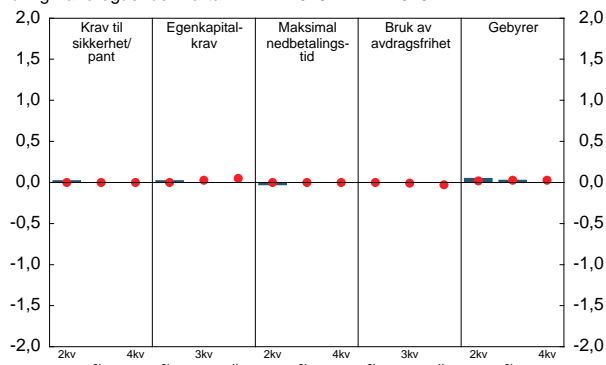
<sup>1</sup> Blå søyler viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.  
Røde punkter viser forventet utvikling, rapportert foregående kvartal  
<sup>2</sup> 2/1 = Betydelig/Noe lettere å få lån, 0 = Ingen endring, -1/-2 = Noe/Betydelig innstramning  
Kilde: Norges Bank

Figur 14 Faktorer som påvirker kredittpølsen overfor ikke-finansielle foretak.  
Endring fra foregående kvartal.<sup>2</sup> 4. kv. 2007 - 3. kv. 2018



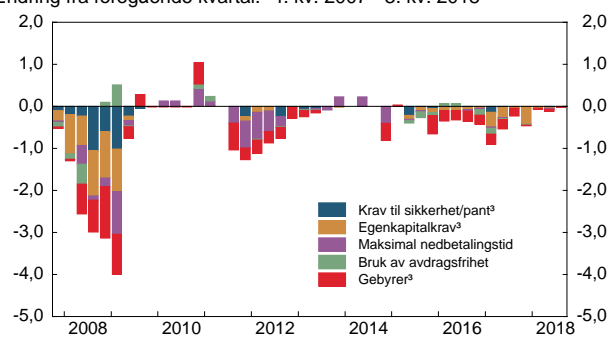
<sup>1</sup> Alle faktorene bankene har oppgitt er summert.  
Dersom alle bankene svarer "økt mye" på alle faktorene blir samlet verdi 14  
<sup>2</sup> 2/1 = Betydelig/Noe lettere å få lån, 0 = Ingen endring, -1/-2 = Noe/Betydelig innstramning  
Kilde: Norges Bank

Figur 15 Lånebetingelser overfor ikke-finansielle foretak.<sup>1</sup>  
Endring fra foregående kvartal.<sup>2</sup> 2. kv. 2018 - 4. kv. 2018



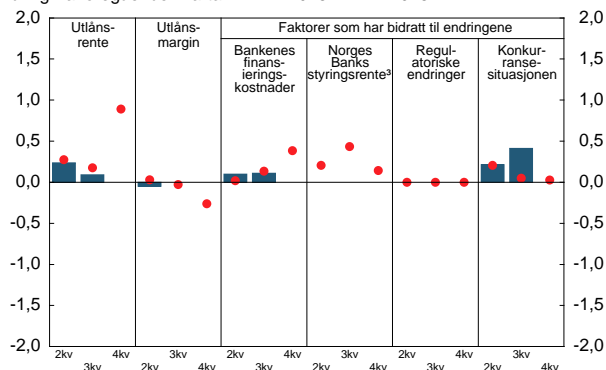
<sup>1</sup> Blå søyler viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.  
Røde punkter viser forventet utvikling, rapportert foregående kvartal  
<sup>2</sup> 2/1 = Øker mye/noe, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Faller noe/mye  
Kilde: Norges Bank

Figur 16 Lånebetingelser overfor ikke-finansielle foretak.<sup>1</sup>  
Endring fra foregående kvartal.<sup>2</sup> 4. kv. 2007 - 3. kv. 2018



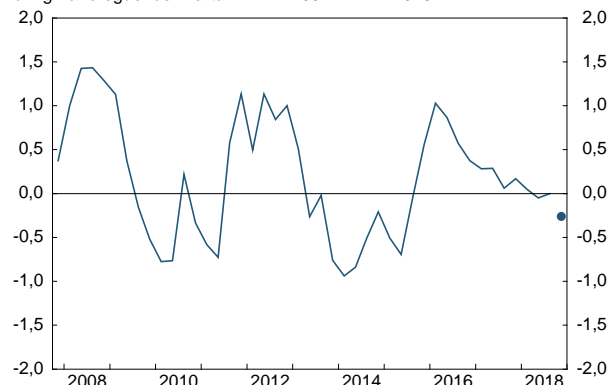
<sup>1</sup> Alle faktorene bankene har oppgitt er summert.  
Dersom alle bankene svarer "økt mye" på alle faktorene blir samlet verdi 10  
<sup>2</sup> 2/1 = Øker mye/noe, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Faller noe/mye  
<sup>3</sup> Økning i 3-seriene betyr at det blir vanskeligere å få lån.  
I figuren er seriene derfor negativisert  
Kilde: Norges Bank

Figur 17 Utlånsrente og utlånsmargin.<sup>1</sup> Lån til ikke-finansielle foretak.  
Endring fra foregående kvartal.<sup>2</sup> 2. kv. 2018 - 4. kv. 2018



<sup>1</sup> Blå søyler viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.  
Røde punkter viser forventet utvikling, rapportert foregående kvartal  
<sup>2</sup> 2/1 = Øker mye/noe, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Faller noe/mye  
<sup>3</sup> Bankene svarer kun på forventet utvikling neste kvartal  
Kilde: Norges Bank

Figur 18 Utlånsmargin på samlede lån til ikke-finansielle foretak.<sup>1</sup>  
Endring fra foregående kvartal.<sup>2</sup> 4. kv. 2007 - 4. kv. 2018



<sup>1</sup> Blå linje viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.  
Blått punkt viser forventet utvikling neste kvartal  
<sup>2</sup> 2/1 = Øker mye/noe, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Faller noe/mye  
Kilde: Norges Bank